

Streszczenie

Rozprawa doktorska dotyczy badań fundamentalnych własności fizycznych ściśle dwuwymiarowych kryształów dwuchalkogenków metali przejściowych (DCMP) grupy 6. (MoS_2 , MoSe_2 , WS_2 oraz WSe_2) oraz kryształów o różnej grubości z grupy 7. (ReS_2). Opanowanie metody wytwarzania pojedynczych warstw DCMP oraz jej rozwinięcie o możliwość prowadzenia transferu w sposób deterministyczny pozwoliło na wytworzenie struktur o wysokiej jakości. Umożliwiło to badanie subtelnych efektów, w szczególności oddziaływań elektron-elektron oraz elektron-fonon w tych materiałach będących wynikiem silnego ograniczenia przestrzennego ekscytonów oraz zredukowanego ekranowania dielektrycznego.

Badania oddziaływań elektron-elektron przeprowadzono w pomiarach widm fotoluminescencji, pobudzania fotoluminescencji oraz kontrastu odbicia w szerokim zakresie temperatur. Na podstawie otrzymanych wyników badań dokonano analizy porównawczej obserwowanych kompleksów ekscytonowych, które zinterpretowano pod względem energii wiązania, stopnia lokalizacji przestrzennej oraz konfiguracji spinowo-dolinowej nośników wchodzących w skład kompleksu. Przedstawiono różnice wynikające z przeciwnych znaków rozszczepienia dna pasma przewodnictwa między związkami molibdenu oraz wolframu oraz zaproponowano wyjaśnienie natury niskoenergetycznych linii obserwowanych w widmach fotoluminescencji związków wolframu. W przypadku monowarstwy WS_2 szczegółowa analiza widm kontrastu odbicia pozwoliła na zaproponowanie schematu struktury subtelnej trionu. Ponadto zaobserwowano, że silne sprzężenie ekscyton-fonon w DCMP prowadzi do wielofononowej up-konwersji fotoluminescencji oraz pokazano, że proces ten silnie zależy od koncentracji dwuwymiarowego gazu elektronowego (2DEG). W przypadku objętościowych kryształów ReS_2 zaobserwowano grupę przejść optycznych, które dzięki pomiarom rozdzielonym polaryzacyjnie zinterpretowano jako dwie serie ekscytonów Rydberga związane z tą samą przerwą energetyczną. Przeanalizowano również zależność energii dwóch stanów podstawowych ekscytonów w funkcji ilości warstw.

Zbadano również wpływ koncentracji 2DEG na oddziaływanie elektron-fonon w pomiarach widm rozpraszania Ramana monowarstw MoS_2 . Przy pobudzaniu rezonansowym odpowiadającym energii podstawowego stanu ekscytonu A , zaobserwowano dyspersyjny mod $'b'$, będący wynikiem procesu rozpraszania drugiego rzędu z udziałem fononów LA i TA z punktu K dwuwymiarowej strefy Brillouina. Na podstawie analizy otrzymanych widm ramanowskich przedstawiono silną zależność dyspersji modu $'b'$ od koncentracji 2DEG, która była zmieniana poprzez zmianę warunków otoczenia. Ponadto poprzez pomiar widm fotoluminescencji oraz rozpraszania Ramana na różnych podłożach pokazano istotny wpływ docelowego podłoża na koncentrację 2DEG w dwuwymiarowej strukturze.